

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Základy práce s informačními zdroji SPR155

Ing. Martina Nedomová, DiS.

Brno, 23. 10. 2017

Práce s EIZ

- Seminář 2 x 45 min.
 - ❖ základy vyhledávacích technik
 - ❖ tvorba rešeršního dotazu
 - ❖ praktické vyhledávání v databázích
 - ❖ zadání praktického úkolu

- Přednáška 2 x 45 min.
 - ❖ citace, plagiátorství

- Seminář 2 x 45 min.
 - ❖ kontrola úkolu + diskuse
 - ❖ EBSCO Discovery Service a další nadstavbové nástroje
 - ❖ elektronické knihy

Vyhledávání

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

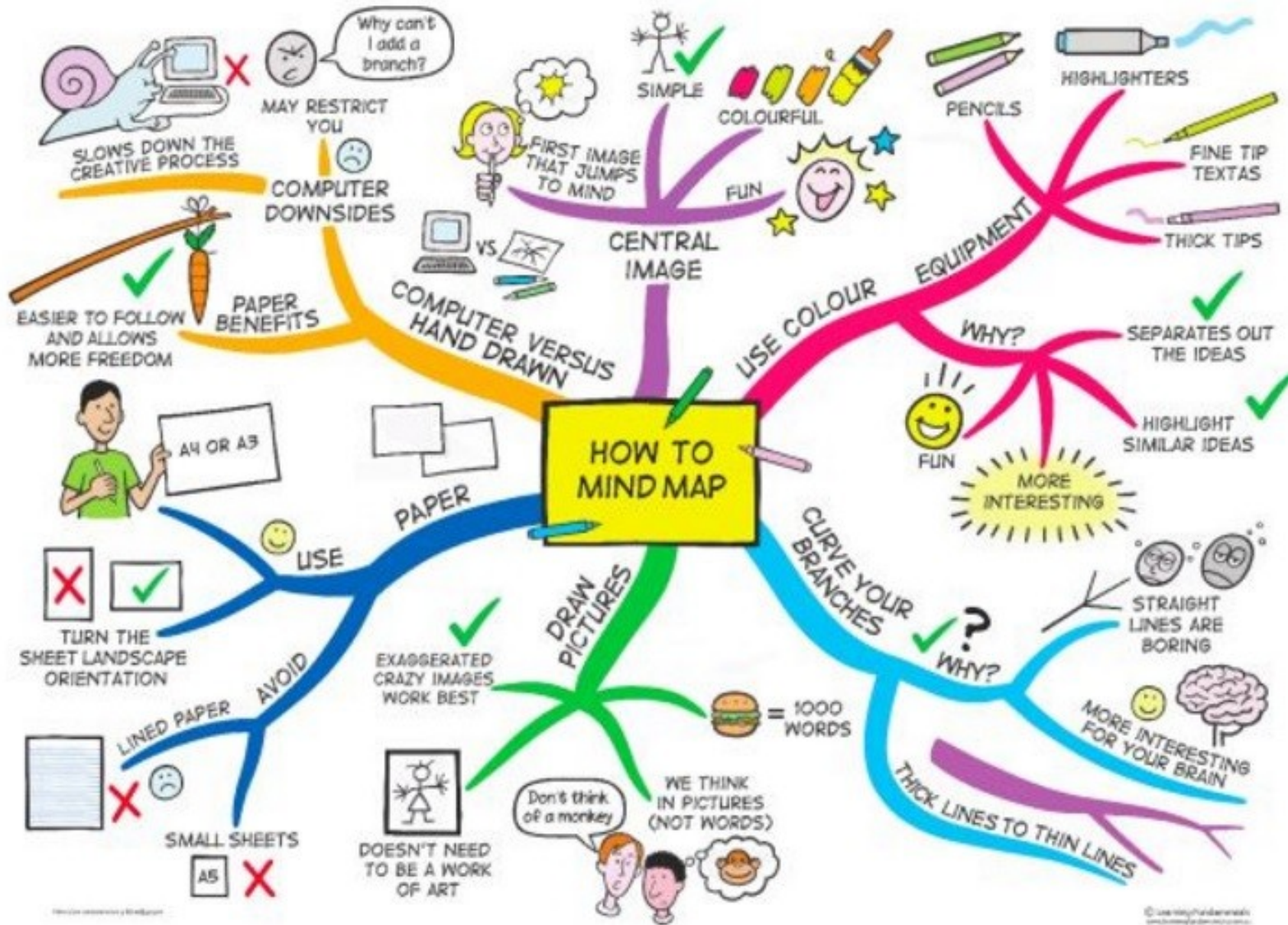
1. Téma a klíčová slova

1) Zamyslete se o čem chcete psát

- ❖ je nutné mít dost informací o daném tématu (pokud se studiem problematiky začínáte, nebojte se využít učebnice, encyklopedie, radu vyučujícího apod.)

2) Zformulujte téma nebo problém

- ❖ lze využít tzv. **myšlenkových map** - grafické znázornění tématu

Téma a klíčová slova II.

3) Vyjádřete téma ve formě

❖ **klíčových slov (hesel)**

- používejte zejména **podstatná jména**
- příd. jména, zájmena a slovesa pouze pokud jsou opravdu nezbytné
- vyhýbejte se tzv. stop words (předložky, spojky, členy v cizích jazycích)

př. sociální chování; poruchy; terapie

- ❖ Pozn. v katalozích knihoven můžete nalézt i tzv. **předmětová hesla**
př. sociální chování – poruchy - terapie

1. Téma a klíčová slova

2. Další specifikace

3. Výběr zdrojů

4. Boolovský model

5. Technika vyhledávání

6. Vlastní vyhledávací proces

7. Hodnocení vyhledaných záznamů

8. Další operace

2. Další specifikace

- ❑ Před začátkem vlastního procesu vyhledávání je třeba si ujasnit:
 - ❖ časové rozmezí
 - ❖ typy dokumentů (např. odb. časopisy, kapitoly z knih, příspěvky z konferencí, zpravodajství)
 - ❖ typ dat (text, audio, video)
 - ❖ jazyk dokumentů (většina světové produkce je v AJ)
 - ❖ **forma (odborná x populárně naučná)**

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
- 3. Výběr zdrojů**
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

3. Výběr zdrojů

- Specializované odborné databáze
- Knihovní katalogy
- Specializované vyhledávače odb. informací
- Repozitáře
- Knihovny
- Další

The image shows the Google Scholar logo centered on a white rectangular background. The word "Google" is written in its characteristic multi-colored font: the first 'G' is blue, the first 'o' is red, the second 'o' is yellow, the 'g' is blue, the 'l' is green, and the 'e' is red. Below the 'Google' text, the word "Scholar" is written in a blue, sans-serif font.

Google
Scholar

Google (Scholar) - tipy pro vyhledávání

- Vyhledávání na konkrétní stránce
*př. **sirovatka site:fss.muni.cz***
- Definice
*př. **define:social exclusion***
- Vyhledávání stránek, které jsou podobné určité adrese URL
*př. **related:fss.muni.cz***
- Typ dokumentu
*př. **filetype:pdf***

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
- 4. Boolovský model**
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

Get More Out of Google

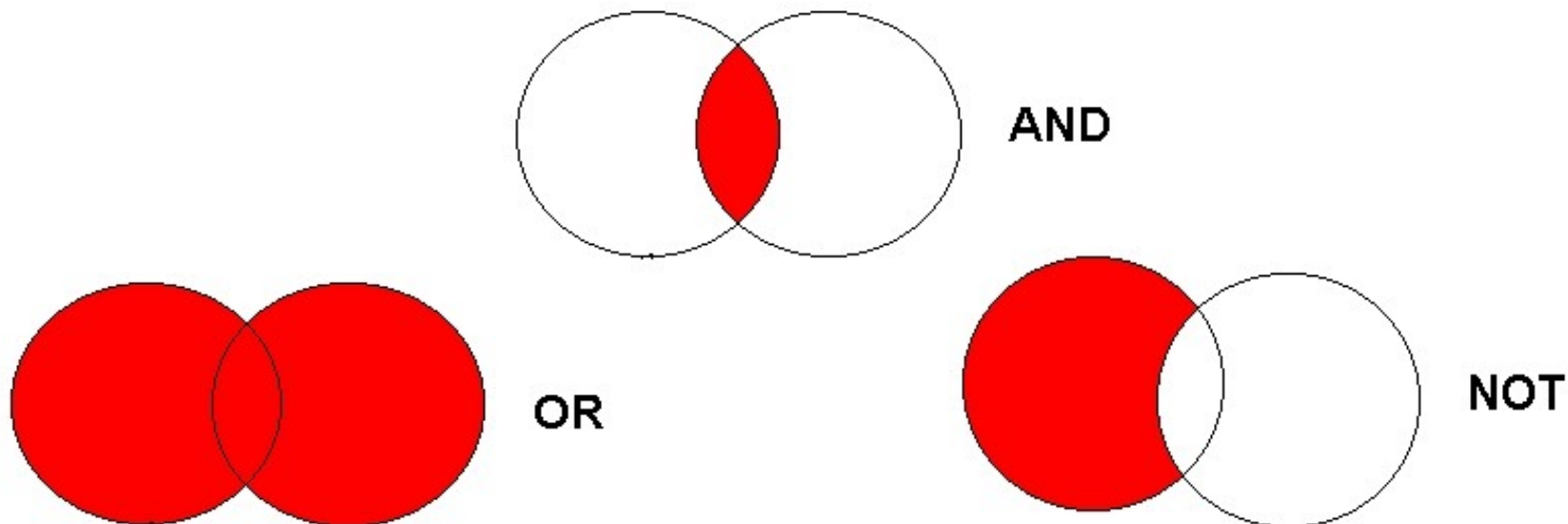
[Infographic: Get More Out of Google](#)

4. Boolovský model

- Logický součin, průnik - operátor **AND**
- Logický součet, sjednocení - operátor **OR**
- Logická negace - operátor **NOT**
- Krácení termínů** (truncation)
- Vyhledávání prostřednictvím **fráze**

☐ Strategie Boolovského modelu

- ❖ nejrozšířenější
- ❖ kombinace termínů pomocí logických operátorů
AND, OR, NOT

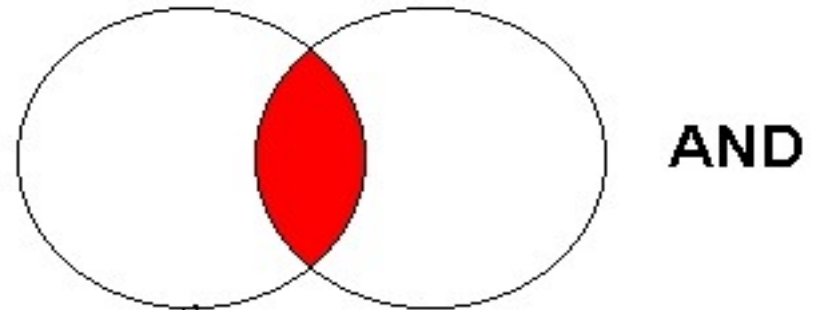

Operátor AND

☐ Logický součin, průnik

- ❖ Vyhledání jen těch dokumentů, ve kterých se **vyskytují obě klíčová slova**
- ❖ Výsledek průzkumu se **zužuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **průnik množin**

př. syndrom vyhoření
AND sociální pracovníci

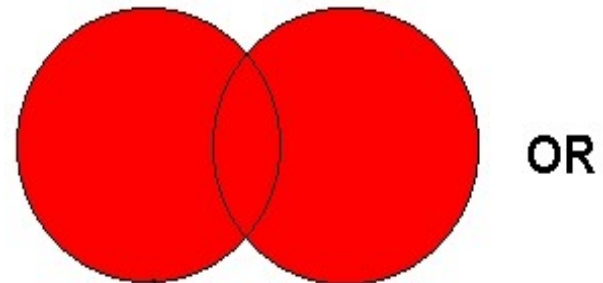
syndrom vyhoření sociální pracovníci

Operátor OR

□ Logický součet, sjednocení

- ❖ Vyhledání dokumentů, které obsahují **alespoň jeden ze zadaných výrazů**
- ❖ Výsledek průzkumu se **rozšiřuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **sjednocení množin**

př. imigrační politika
OR migrační politika

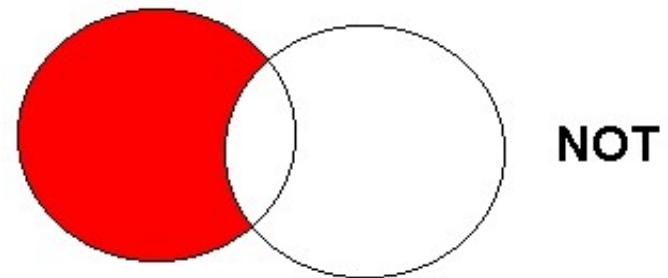
imigrační politika migrační politika

Operátor NOT

□ Logická negace

- ❖ **Vyloučí ty** záznamy o dokumentech, **které obsahují označené klíčové slovo**
- ❖ **Záleží na pořadí klíčových slov**
- ❖ Výsledek průzkumu se **zužuje**

př. imigrační politika
NOT Evropská unie

imigrační politika Evropská unie

Krácení termínů (truncation)

- Hledaný termín je zkrácen na kořen slova
 - ❖ Systém dohledá všechny možné tvary podle tohoto kořenu
 - ❖ Přípony nebo koncovky jsou nahrazeny zástupným znakem
 - ❖ Výsledek vyhledávání se rozšiřuje
 - ❖ Pozn. vyhledávací nástroje mohou využívat různé symboly

př. bezdomov* - bezdomovci, bezdomovectví aj.

Vyhledávání prostřednictvím fráze

- **Bližší specifikace dotazu**
 - ❖ Slovní spojení
 - ❖ Všechny slova se musí vyskytovat v přesném pořadí a uvedeném tvaru
 - ❖ Nejčastěji se využívají uvozovky
 - ❖ Výsledek vyhledávání se zužuje

př. "sociální politika"

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
- 5. Technika vyhledávání**
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

5. Technika vyhledávání

- ❑ Prohlížení (browsing)

- ❑ Vyhledávání (searching)

 - ❖ jednoduché

 - ❖ pokročilé

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
- 6. Vlastní vyhledávací proces**
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

6. Vlastní vyhledávací proces

- Málokdy získáte relevantní záznamy po prvním vyhledávání
- Vždy je třeba rešeršní dotaz ladit
- Každý zdroj má vlastní pravidla vyhledávání a je třeba tomu uzpůsobit vyhledávací dotaz

Máte-li málo výsledků vyhledávání:

Rozšířte dotaz

- ❖ přidejte další klíčová slova

Zrušte omezení

- ❖ např. typ dokumentu, dílčí databáze, jenom slova v názvu apod.

Máte-li mnoho výsledků vyhledávání:

Zužte dotaz

- ❖ konkretizujte
- ❖ lépe definujte klíčová slova
- ❖ zaměřte se pouze na nějakou oblast apod.

Přidejte omezení

- ❖ např. jenom slova v názvu, konkrétní země, typ dokumentu apod.

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
- 7. Hodnocení vyhledaných záznamů**
8. Další operace

7. Hodnocení vyhledaných záznamů

- relevance
- důvěryhodnost zdroje
 - ❖ jména autorů, instituce, kontakty na správce...
- pravidelná aktualizace
- odbornost

1. Téma a klíčová slova
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
- 8. Další operace**

8. Další operace

- tisk
- uložení
- export do citačního manageru (např. [EndNote Web](#), [Zotero](#), [Citace.com](#))

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Shrnutí

☐ Před vyhledáváním si:

- ❖ Ujasněte **téma**
- ❖ Vyberte vhodné **zdroje** odborných informací (např. licencované databáze)
- ❖ Nadefinujte dotaz; **klíčová slova**
- ❖ Vyberte vhodnou **vyhledávací techniku** (prohlížení, jednoduché nebo pokročilé vyhledávání)

TIP

***Pište si poznámky!** Budete vědět, které zdroje jste již prohledali, jakou formu dotazu jste použili, jaká klíčová slova jste přidávali apod.*

TIP

Usnadněte si práci a používejte citační managery

Praktické vyhledávání v databázích a citační software EndNote Web

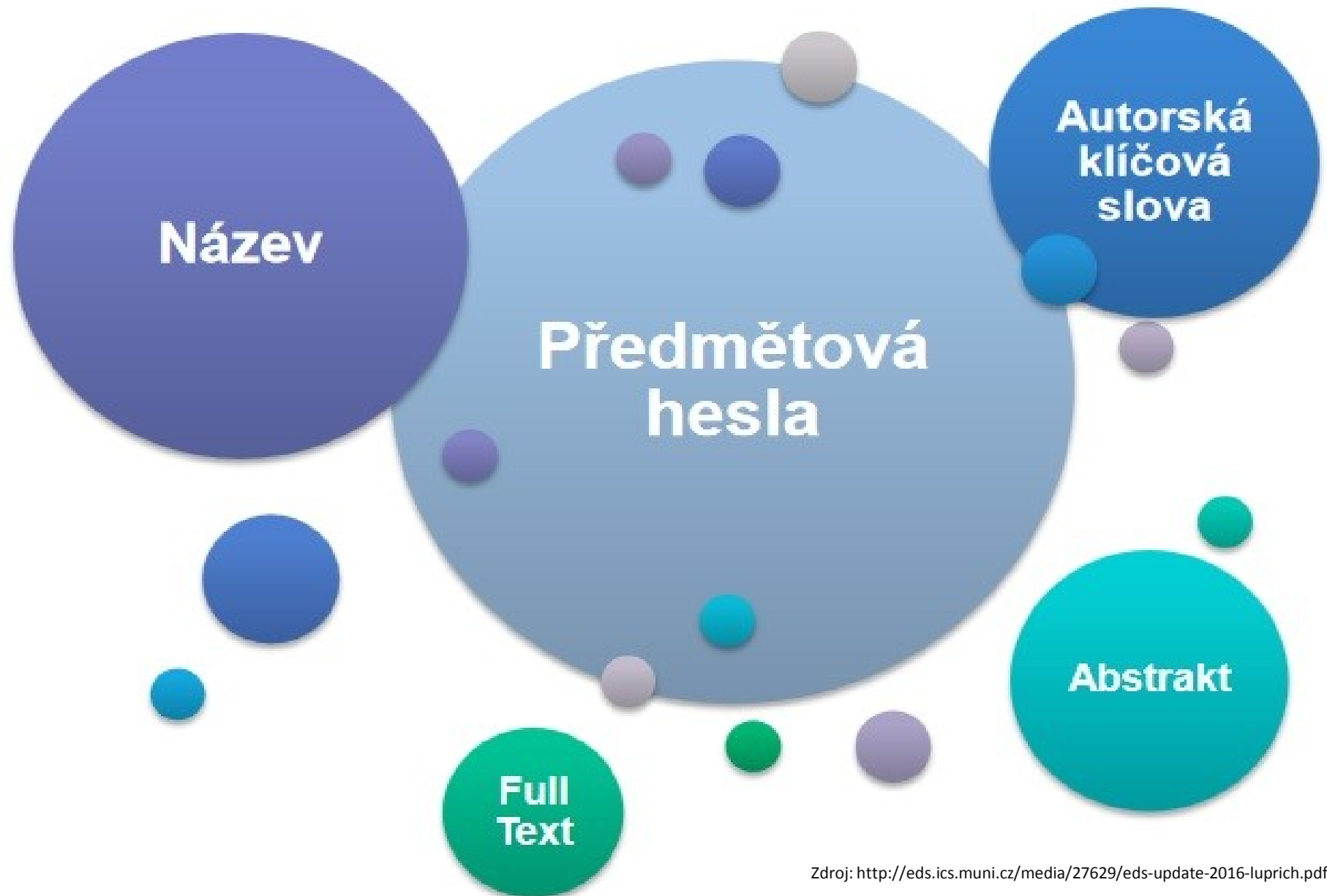

Praktické ukázky vyhledávání v databázích

- ❑ **EBSCO**
- ❑ **PROQUEST**
- ❑ **Sage Journals**

- ❑ **Anopress** – monitoring českých mediálních zdrojů (prosím dbejte na limity stahování, [více info](#) na stránkách knihovny).

Relevance Ranking

Export záznamů z databáze EBSCO do citačního software EndNote Web

- 1) Vytvoření účtu v [EndNote Web](#)
- 2) Vyhledání záznamů v databázi EBSCO a jejich uložení do složky (modrá ikonka s plus po pravé straně záznamů)
- 3) Otevření složky (v pravé části obrazovky nebo ikonka Složky vpravo nahoře)
- 4) Označení záznamů, které mají být exportovány do EndNote Web (zaškrťovací políčka po levé straně záznamů)
- 5) Kliknout na export (ikona Exportovat - vpravo)

Export záznamů z databáze EBSCO do citačního software EndNote Web

- 6) Zvolit druhou variantu – Přímý export do aplikace EndNote Web
- 7) Uložit
- 8) Pokud vše proběhlo úspěšně, tak budete přesměrováni do aplikace EndNote Web
- 9) Objeví se hláška sdělující, kolik záznamů bylo naimportováno (např. Number of records imported: 2)
- 10) Záznamy se uloží do záložky My References – složky [Unfield]

Zadání praktického úkolů

Literatura

STEINEROVÁ, Jela; GREŠKOVÁ, Mirka; ILAVSKÁ, Jana. *Informačné stratégie v elektronickom prostredí*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2010, 190 s. ISBN 9788022328487.

Obrázek

<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/b1/8c/7d/b18c7dde7e01870bd4715b308241c155.jpg> (myšlenková mapa)

<http://eds.ics.muni.cz/media/27629/eds-update-2016-luprich.pdf>
(relevance ranking - Ebsco)

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Děkujeme Vám za pozornost

Ing. Martina Nedomová, DiS.

nedomova@fss.muni.cz

infozdroje@fss.muni.cz